

Speech Rotterdam United 15 september 2020

INTRO

Zondagmorgen 15 maart 2020 liep ik met mijn vrouw en onze twee honden op het strand van Scheveningen. Mijn telefoon ging en Gert-Jan Segers vroeg me of ik die middag bij een overleg met minister Grapperhaus (onze minister van Eredienst) kon zijn om de rol van de kerken te bespreken. Dat telefoontje van Gert-Jan bleek het startschot voor een duizelingwekkende achtbaanrit voor ons team bij MissieNederland. Mochten we nog twijfelen wat de taak van MissieNederland is in kerkelijke Nederland, in de afgelopen maanden is ons dat glashelder geworden.

Ik wil jullie meenemen in wat we vanuit onze landelijke rol waar hebben genomen en ik sluit af met een aantal punten die je handelingsperspectief zou kunnen noemen. Ik kom tot vijf waarnemingen waar volgens voorgangers en zendelingen verbetering nodig is. Ik nuanceer ze niet omdat ik ze niet zelf heb verzonnen maar opgehaald heb in talloze sessies met mensen uit het werkveld.

VIJF WAARNEMINGEN

1. Navolging

In de eerste weken van de COVID-19 crisis sprak ik via ZOOM honderden voorgangers en zendelingen uit binnen- en buitenland. Ik luisterde naar de verhalen, zag soms de wanhoop en veerde op van de creativiteit en nuchterheid die sommigen lieten zien. Let wel: ik leerde meer van de groep zendelingen dan van de groep voorgangers. Dat is begrijpelijk, want wie Ebola heeft doorgemaakt is niet zo heel snel van zijn stuk gebracht.

Vele voorgangers gaven aan dat pijnlijk zichtbaar werd in hun geloofsgemeenschappen dat er te weinig geïnvesteerd was in discipelschap, navolging van Christus. Eén voorganger zei: "Ik besef nu dat we vooral hoorders van het Woord hebben gecreëerd door het type kerkdiensten die we hebben ingericht". Kerken waar mensen komen om te luisteren en te zingen maar waar de koppeling met het echte leven wat mensen leiden soms volledig ontbrak. Er werd gesproken over God en het Koninkrijk en we verwachtte dat mensen automatisch zouden veranderen, maar dat bleek niet te gebeuren.

De kerk leverde prachtige diensten - events. Geweldige aanbiddingsmuziek, goede preken met daarin 3 principes voor dit en 7 principes voor dat - maar te weinig gemeenschapsvorming op basis van he investeren in individuen. Onderwijs is vaak nog steeds frontaal in de verwachting dat als mensen maar genoeg wéten en de principes snappen (HOOFD) het vanzelf een verandering in het GEDRAG gaat opleveren. Maar discipelschap leer je niet in het klaslokaal maar op het trainingsveld van het echte leven. Toch lijkt de kerk na zes maanden zich nog steeds een weg te willen streamen uit de crisis. Er is weinig echte reflectie - Heer wat moeten we doen?

2. Toewijding

Zendelingen wezen me op het gebrek aan toewijding in Westerse kerken. Ze stelden onomwonden vast dat het christenen van het Zuidelijk halfrond en in het Midden Oosten alles heeft gekost om een volgeling van Jezus te worden. Ze hadden Lukas 14 goed

bestudeerd en op advies van Jezus zorgvuldig de kosten berekent voordat zij het roer van hun leven drastisch omgooiden. Daar waar veel Westerse zendelingen terug gingen naar huis of hun werk niet konden doen, geven de gelovigen uit het Zuiden en het Oosten hun leven voor de niet-christelijke buurtbewoners. Geen tijd → verhalen te delen, maar ze deden me de tranen over de wangen lopen.

Ik ken geen enkele Nederlandse kerk die Lukas 14 zorgvuldig doorspreekt met potentiële dopelingen en misschien is dat wel de reden dat sommige gedoopte mensen na verloop van tijd de kerk de rug toe keren. In onze kerk krijg je een cursus van 2 uur over de doop als je aangeeft je te willen laten dopen, daarna dopen we je en krijg je een bos bloemen. Volgens zendelingen is het tijd voor een nieuwe, diepere toewijding.

3. Drukke

Voorgangers stelden vast dat ze doorgaans veel te druk waren met de kerk zelf. De diensten, de vergaderingen, het pastoraat. Er was weinig tijd voor zorgvuldige reflectie en de 'discipline of Lament' (geestelijke oefening van het klagen). Voorgangers zijn rasechte Rotterdammers - niet lullen maar poetsen. Een mooie houding, maar als we niet leren te klagen, niet leren te leven met lijden en weinig tijd nemen om te reflecteren op ons kerkzijn dan lopen we onszelf voorbij. De kerk van morgen heeft pastors nodig en geen managers of entertainers. Nu → focus op: diensten! Geen koninkrijksvragen → vooral hoe!

4. Levensstijl

Christenen in Nederland hebben doorgaans net zo'n hedonistische levensstijl als de niet-gelovigen om ons heen. We zijn perfect geassimileerd. Tot op de dag van vandaag hoor ik bijna niemand spreken over de onderliggende oorzaken van een pandemie als COVID-19. Het gaat vooral om het fixen van de pandemie. Focus vanuit kerk op: de ongelovigen (er zijn te weinig gelovigen) of eindtijd (dan ligt het aan God dus buiten jezelf). Maar lieve mensen, COVID-19 is slechts een gevolg van diepere crisissen in deze wereld:

- Raciale spanningen
- Politieke polarisatie
- Economische crisis van ongelijkheid (Ruim 2000 miljardairs zijn samen rijker dan 60 % van de wereldbevolking).
- Klimaatcrisis (we maken de aarde - psalm 104 - kapot met onze levensstijl)
- Vluchtelingen crisis (protectionisme).

De vraag is: scherpen we ons missie aan op deze crisissen? Of blijven we in onze veilige bubbel zitten? Deze wereld heeft het holistische evangelie van onze God harder nodig dan ooit!

5. Leiderschap

Recentelijk heeft een CHE student voor ons onderzoek gedaan naar kerkverlating onder studenten. Generatie Z (1995-2010) is in grote getale de kerk (en ook de evangelische wereld!) aan het verlaten. Maar niet omdat ze het niet meer geloven, maar omdat de huidige kerkvormen hen niet meer aanspreken.

Mijn dochter van 21 coacht meiden die een verleden hebben met LoverBoys - in de kerk

mag ze luisteren en liedjes zingen. Haar vriendin van 21 is één van de makers van het RTL programma Obese - in de kerk mag ze luisteren en liedjes zingen. Mijn zoon van 23 heeft een eigen autobedrijf en verdient in sommige maanden 4 x zoveel als ik - in de kerk mag hij luisteren en liedjes zingen.

Mijn generatie las boeken over de organische kerk, zij doen het. XR - helemaal uit deze groep! Trouw kopte vorig jaar: "Generatie Z droomt niet, maar doet. Ze kookt niet, maar bestelt. En denkt niet in hokjes maar is inclusief. ENTHOUSIAST!!!

EN TOCH

Ik zie veel mogelijkheden voor de kerk mits zij bereid is de crisissen van deze generatie het hoofd te bieden door haar verschijningsvormen. We worden nu toch gedwongen om dingen anders te doen dan gebruikelijk. Allemaal goede dingen trouwens! Maar ze belletten ons soms om radicaal anders te gaan denken. Wat zou de kerk van de toekomst kunnen zijn?

De kerk van de toekomst

1. Theologie van het kleine

Milieugekkie - vorig jaar meegevaren op een Zodiac van Greenpeace. Snel en wendbaar bootje.

De kerk in NL zal kleiner worden maar meer impact kunnen hebben dan in de dagen toen zij de grootte van een walvisvaarder had. Snel, wendbaar en compact. Er zullen mensen afhaken als gevolg van de huidige pandemie. Toch zal de kerk impact hebben want de wereld om ons heen zoekt naar plekken waar ze gezien wordt. Start met kleine (liturgische) vieringen in je wijk. Ze zijn rustpunten in een drukke wereld. Maak er geen show van, maar hou het klein, sober en ingetogen maar vol hoop.

Een vloot van meerdere Zodiacs zal meer impact hebben dan één olietanker. Wortel in je buurt, in de lokale samenleving om heel dicht bij mensen te komen. Mensen schreeuwen geluidloos: "Zie mij!". Om hen werkelijk te zien zullen we kleinere bootjes moeten neerlaten in de wereldzee om mensen werkelijk te ontmoeten. Jezus riep de wereld niet op om naar de kerk te komen, maar riep de kerk op om de wereld in te gaan. Hebben wij als voorgangers/leiders het lef om van het podium af te komen en de straat op te gaan? Niet met pamfletten en uitnodigingen voor onze mooie en goede dingen maar als herder voor hen die geen herder hebben?

2. Theologie van het diepe

Jezus volgens is niet eenvoudig. Paulus legt uit dat als we met Jezus zijn opgestaan we niet meer voor onszelf leven, maar voor hem die voor de levenden is gestorven en is opgewekt. Het kost ons dus alles. En dat is mooi. Wat de huidige generatie nodig heeft is 'holistisch discipelschap' - discipelschap wat zich niet alleen richt op geestelijke behoeften maar ook in de behoeften van levensvaardigheden (drukke, stress, depressie, geestelijke vorming), verslavingen (Netflexisering van het leven, altijd aan staan), gerechtigheid (sekslaven, mensenhandel, vluchtelingen etc.), ecologie (hoe zullen we dan leven?) en armoede (genoegen nemen met genoeg. Daar is de koppeling met de andere generaties te maken. Ik ben gek op oudere, wijze mensen. Zoveel levenswijsheid, zoveel

lessen - geef hen en mijn generatie de ruimte om de huidige generaties te leren wat het is om Christus te volgen (of het nou regent of de zon schijnt). Misschien moeten we dat eerst zelf weer leren. De discipline van stilte, klagen, karaktervorming of eenzaamheid. Maar als dat lukt zullen we dieper wortelen en leren we omgaan met crisissen in de wereld zonder in paniek te raken.

3. De theologie van het zoeken

De maakbaarheid van de wereld lijkt voorbij. Prijs de Heer met blijde galmen. Want oh, oh, oh, wat was de kerk pre-corona maakbaar. Preekroosters die twee jaar van te voren vaststonden, dichtgetimmerde programma's, vijfjarenplannen en prachtige vergezichten. Boem - het is allemaal weg. We weten het niet en dat is de beste plek om je als lichaam van Jezus te bevinden. Luisterend naar het Hoofd, zoekend naar mogelijkheden zonder in paniek te zijn.

De tijd van Best practices is voorbij. Gelukkig maar, ik groeide op in de kerk die succesformules kopieerde uit het buitenland, er een logo op plakte en het product vermarkte alsof het een schemerlamp betrof die je ergens uit het stopcontact trok om deze vervolgens in je eigen context weer in het stopcontact te steken en hup - er was licht.

Tegenwoordig spreken we van Next Practices. BP gaan over vandaag, NP gaan over morgen. Het is zaak om de eigen context als uitgangspunt te nemen. Jezus zegt in Mt13: *'Zo lijkt iedere schriftgeleerde die leerling in het koninkrijk van de hemel is geworden op een huismeester die uit zijn voorraadkamer nieuwe en oude dingen tevoorschijn haalt.'*

Nieuwe en oude dingen. Ze horen bij elkaar. Nieuwe principes en inzichten zijn gebaseerd op oude waarheden. Het nieuwe zonder het oude is slechts een nieuwigheid en zal niet lang duren. Maar het oude heeft weinig zin tenzij het nieuwe toepassingen krijgt in het leven van vandaag. Beiden zijn nodig.

Het niet meer weten is een gezegende plaats. De plaats van waaruit we naar God roepen en vragen: "Hoe nu verder Heer?". In die zoektocht zullen we ontdekken dat jouw kerk met al die mooie dingen die zij bedenkt slechts één van de influencers is voor Gen-Z. Dat is ook een kracht, niet alleen maar een gebrek aan commitment. Stop met zo kijken - je drijft deze generatie alleen maar sneller uit je kerk - als je de mazzel hebt dat ze al komen (1 x per maand).

4. De theologie van het ene

Jezus heeft één lichaam zo leren we. Maar het zijn de gelovigen die dat lichaam vertelt hebben in allerlei merken en soorten. Van Gereformeerd tot Pinksteren van Maasbach tot Moerkerken. Mijn kinderen begrijpen niet waarom de kerken zo verdeelt zijn en begrijpen al helemaal niets van al die stromingen en meningen die allemaal pretenderen voor "de waarheid" te staan. Ik kan het ze uitleggen, maar het interesseert ze niet eens. Ze willen Jezus volgen zonder labels.

Daarom is het goed om in je stad maximaal samen te werken en je eigen logo, theologie en visie ondergeschikt te maken aan het geheel in je stad. Onderzoek eerst wat de

bouwstenen zijn die God je heeft gegeven en staar je niet langer blind op wat je niet hebt. Wie dat doet gaat nooit bouwen. **Kleine groep - autistische kinderen - dat zijn mijn bouwstenen.** Hoe dan Heer?

Als je ontdekt dat je vijf broden en twee vissen hebt dan zou ik niet googelen op recepten voor Mexicaanse bonenschotels. Iedere kerk in Rotterdam heeft iets unieks. Een mooie liturgie, veel oude, wijze mensen - rust en stilte of juist veel jongeren, een knetterharde band en veel kinderwerk. Durf jij als voorganger je te bekeren van je drang om met jouw ene kerk de hele stad te bereiken maar juist tegen de anderen te zeggen: "Wat ik heb leg ik in de schaal voor algemeen gebruik". Alleen als we zo durven kijken en gaan werken dan is Rotterdam United. **Hand in hand kameraden zoals de meest theologische tekst uit het liedboek van deze stad klinkt.**

Je eigenheid is prachtig, maar mag nooit scheiding brengen in het lichaam van Christus. En als je vindt dat de ene kerk te vrijzinnig is of de andere kerk teveel evangelische spierballentaal gebruikt ga dan samen bidden. Want zoals een oude baas uit mijn kerk ooit zei: "Als je voor elkaar gaat bidden ga je van elkaar houden".

5. De theologie van nederigheid

We leven in een tijd van raciale spanningen. Het lukt in Nederland maar moeizaam om witte kerken en zwarte kerken met elkaar te verbinden. Een positieve uitzondering hierop is het werk van SKIN Rotterdam. Als overwegend witte kerkleiders zullen we een houding van nederigheid moeten aannemen ten opzichte van onze zwarte broers en zussen. Luisteren en leren en veel minder spreken of fixen. Oprechte aandacht en interesse. Ik lees veel zwarte, vrouwelijke theologen omdat ik besef dat ook in ben opgeleid door oude, witte theologen. Dat is op zich geen zonden, maar het heeft een bepaalde eenzijdigheid in zich. Om de ander goed te horen zal ik eerst moeten luisteren en de wereld vanuit een ander perspectief moeten bekijken zodat we samen kunnen optrekken binnen het lichaam van Christus.

SLOT

Vijf handelingsperspectieven, er zijn er vast meer te verzinnen. Het is per slot van rekening maar mijn samenvatting. Relativeren past bij Rotterdammers. Maar vandaag zijn jullie aan zet. Leiders uit Rotterdam in crisistijd. Wat gaan jullie doen? En vooral wat ga je niet (meer) doen? De Heer zegene jullie met verslagenheid, met niet weten, met open handen en een blik naar omhoog.